

Секція педагогіки

УДК [378.6: 351.71] (477)

Сазанова Лариса Сергіївна,
Русанова Любов Іванівна
Харківський національний університет
внутрішніх справ
Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Анотація. Стаття присвячена питанням навчання іноземної мови в неіноземних вищих навчальних закладах. Визначені основні критерії навчання іноземної мови та розглянуті психологічні фактори, що сприяють підвищенню мотивації та якості володіння іноземною мовою. Показана необхідність знання і значимість володіння іноземною мовою в умовах міжнародної інтеграції.

Ключові слова: зовнішня мотивація, внутрішня мотивація, конструкт, детермінація поведінки, когнітивна установка, мнемонічна установка, комунікативна установка, змішане навчання.

THE PECULIARITIES OF LAW ENFORCERS FOREIGN LANGUAGES TEACHING IN INTERNATIONAL COLLABORATION

Sazanova Larysa Serhiivna,
Rusanova Liubov Ivaniva
Kharkiv National University of Internal Affairs
Kharkiv, Ukraine

Abstract. The article deals with the problems of foreign languages teaching in non-foreign languages higher educational establishments. The main criteria for teaching foreign languages, and psychological factors influencing the increase of motivation and the quality of mastering foreign languages are examined. The necessity of knowledge of foreign languages and the importance of mastering them in international collaboration are defined.

Key words: exterior motivation, interior motivation, construct, determinative behaviour, cognitive set, mnemonic set, communicative set, blended learning.

Володіння іноземними мовами фахівцями, які отримали вищу освіту, в сучасних умовах стає невід'ємною частиною успіху роботи за обраною спеціальністю. Необхідність знання і значимість хоча б однієї іноземної мови визначають усі фахівці різних сфер діяльності, але випускники немовних вузів відчують труднощі при оволодінні іноземною мовою як при навчанні, так і після закінчення вишу. Україна вже багато років бере активну участь у міжнародному миротворчому контингенті, і протягом усього часу працівники органів МВС гідно виконували свої обов'язки в багатьох країнах світу: Косово, Боснії, Ліберії, Судані, Східному Тиморі, Кіпрі. Відповідно до Закону «Про участь України в міжнародних миротворчих операціях» Президентом України було підписано Указ «Про направлення миротворчого персоналу для участі України у Силах Організації Об'єднаних Націй з підтримання миру на Кіпрі». Кількість миротворців-правоохоронців з України збільшується, і список країн, мешканцям яких надається правоохоронна допомога та підтримка, зростає. За останні роки більш вимогливими стали аспекти відбору та підготовки кандидатів, оснащення, фінансування і відправки миротворчого персоналу. Випускники вузів системи МВС, які отримали неоціненний досвід роботи в миротворчих місіях, запрошуються на зустрічі з курсантами. Такі бесіди є наочним зразком практичного застосування отриманих знань та основою подальших успіхів у професійній діяльності. При навчанні іноземної мови основним критерієм є не вміння «читати та перекладати зі словником», а вільно володіти мовою, в тому числі з побутових та професійних питань, що відносяться до професійної сфери та містять високочастотні фахові терміни, сприймати на слух з вилученням основної та детальної інформації, робити підготовлені та непередбачені повідомлення професійно релевантного змісту та вести бесіду. Необхідною умовою є також вміння заповнити бланки документів, написати листа особистого чи службового характеру. Майбутні правоохоронці навчаються використовувати соціокультурні знання та вміння в

іншомовній комунікації і в подальшому самостійно вдосконалювати мовну підготовку з використанням автентичних іншомовних джерел. Курсанти вивчають іноземну мову, відтворюючи реальні ситуації, які можуть виникнути в житті. С цією метою в вузах обладнені спеціальні комп'ютерні та навчальні класи для проведення занять та самостійного вивчення іноземної мови. В своєму розпорядженні курсанти мають також необхідні інформаційні ресурси. Але, на жаль, рівень володіння іноземною мовою залишається недостатнім. Це можна пояснити низькою мотивацією до вивчення. Як стверджувала Л. І. Божович "мотиваційна сфера людини до цього часу мало вивчена" [1]. Існують психологічні фактори, що впливають на зростання мотивації та якість володіння іноземною мовою. Ці фактори мають важливе місце при вивченні іноземної мови. Багато вчених вивчають психологічні питання мотивації при навчанні іноземних мов. Зазвичай психологи виділяють два типи мотивації – внутрішню, (яка пов'язана з інтересом до навчання, має творчий характер, можливість реалізувати знання в реальних життєвих ситуаціях, розвивати вміння, навички та здібності, і зовнішню, (яка формується під впливом зовнішніх факторів, таких як кар'єрний ріст, соціальні гарантії, похвала, і заохочення). «Внутрішня мотивація — конструкт, який описує такий тип детермінації поведінки, коли ініціюючі та регулюючі фактори проходять в середині особистого «Я» і повністю знаходяться в середині самої поведінки» [2]. Курсанти залучаються до навчального процесу не заради самого процесу, а за своїм бажанням. Необхідно постійно проводити пояснювальну роботу про вивчення іноземної мови. Щоб розвивати внутрішню мотивацію майбутніх правоохоронців, важливо знайомити їх з досвідом роботи правоохоронних структур. Ці фактори мають вплив на особу, але не на тривалий термін. До факторів, які впливають на поведінку курсанта, належать його особистість, професійна підготовка, мікроклімат у групі та вплив оточуючого середовища. Для того, щоб сформувавши мотивацію, необхідно постійно аналізувати процес навчання і удосконалювати відносин між викладачем та курсантом і між курсантами в групі. Також необхідно надавати усім однакові можливості для

навчання. Діяльність не є самоціллю, а є засобом досягнення мети. Саме внутрішня мотивація має позитивний вплив на пізнавальні процеси і свідчить про високу пізнавальну активність. Оволодіння навчальним матеріалом є і мотивом, і метою навчання. Вивчаючи новий матеріал, курсант отримує позитивні емоції від процесу навчання, і при цьому можуть бути досягнені інші цілі: отримати підвищену стипендію, високі бали в дипломі або просто виконати вимоги викладача. Потреба в спілкуванні іноземною мовою в неможливому вузі невелика, хоча на сучасному етапі в Україні відбуваються процеси інтеграції. Викладач має створити обстановку іншомовного мовленнєвого спілкування і максимально наблизити її до можливих життєвих ситуацій. Низька успішність співвідноситься з негативною когнітивною, мнемонічною, комунікативною установкою. Якщо у курсанта є позитивна установка на вивчення іноземної мови, то це підвищує результати навчання, але для більшості курсантів діє зовнішня мотивація, і це погіршує ефективність навчального процесу. Ціль викладача іноземної мови полягає в тому, щоб забезпечити сприятні умови для переходу від зовнішньої до внутрішньої мотивації.

В багатьох країнах Європи знання двох та більше мов вважається необхідним для отримання високооплачуваної роботи. Представники правоохоронних органів можуть спілкуватися декількома мовами, що забезпечує здійснення кар'єри та участь у проведенні спільних операцій по боротьбі з організованою злочинністю, терористичними організаціями, наркотрафіком і торгівлею людьми.

Зараз Україні потрібні працівники органів внутрішніх справ зі знанням іноземної мови для ефективного обміну досвідом зі спорідненими структурами, і це є потужним мотивуючим фактором для тих, хто працюватиме в правоохоронних структурах нашої держави. Слід визначити, що внутрішню мотивацію підтримує і розвиває використання комунікативно-активного метода навчання, який центрується на курсантові.

Використовується також змішане навчання (blended learning), яке з'явилося недавно і поєднує найбільш ефективні аспекти і переваги викладання в аудиторії та інтерактивного або дистанційного навчання. У змішаному навчанні навчання онлайн поєднується з традиційним викладанням іноземної мови, що проходить згідно з розкладом та програмою. Навчання вважається змішаним, якщо не менше 45% навчального часу курсанти вивчають іноземну мову онлайн. При змішаному навчанні відбувається обов'язкове спілкування з викладачем в аудиторії. Це стає більш ефективним при навчанні іноземної мови професійного спрямування на старших курсах, коли курсанти навчилися працювати з літературою і готують курсові роботи, реферати, наукові статті. Викладач може організовувати самостійну роботу курсантів за допомогою інформаційних технологій і дистанційного навчання. Можна визначити, що змішане навчання покращує результати, і курсанти отримують додаткові навички роботи з інформацією, які також підвищують мотивацію. Змінюється роль викладача, який стає організатором та координатором навчального процесу і направляє та контролює діяльність курсантів, надає поради та консультації. Викладачу необхідно правильно організувати навчальний процес: підготувати навчально-методичне забезпечення курсу (базові та допоміжні навчальні матеріали, електронні ресурси для аудиторної і самостійної роботи). Для розвитку мовленнєвої діяльності визначити також вправи для аудиторної або самостійної роботи. На старших курсах мають в достатній мірі сформовані навички й уміння для роботи з різними видами вправ. До таких відносяться вправи на підставлення і трансформацію, імітаційні вправи, розширення або скорочення речення, заповнення пропусків.

Робота в аудиторії передбачає комунікативну діяльність, тому курсанти працюють переважно з мовленнєвими вправами, що розвивають продуктивні вміння, особливо в говорінні. До мовленнєвих вправ відносяться вправи питальня-відповідь, вправи із застосуванням реплік, бесіда, переказ, виконання рольових ситуацій, спілкування в мікрогрупах, дискусія в групі та мікрогрупі, усне повідомлення. Для курсантів юридичних спеціальностей при

професійно-спрямованому навчанні ефективним є виконання таких комунікативних вправ, як виступ з повідомленням іноземною мовою перед групою, вивчення проблемного питання, літератури по темі чи підведення підсумків науково-дослідницької роботи. Вирішуючи мовленнєві проблемні питання, курсанти аналізують проблемну ситуацію, що стоїть перед ними, визначають шляхи її розв'язання. Особливе значення має проведення рольової гри, коли кожний курсант виконує свою роль і спілкується в ситуаціях, наближених до реальних. Викладач контролює знання курсантів під час усного повідомлення. Курсанти можуть продемонструвати професійну, мовну і іншу компетентність. Метою навчання іноземній мові за обраною спеціальністю є розвиток комунікативної компетентності. Вивчення іноземної мови професійного спрямування з використанням змішаних технологій демонструє високий рівень володіння мовним матеріалом і сформованості мовних умінь. Мотивом вивчення професійної іноземної мови при змішаному навчанні є організація навчального процесу таким чином, що використовуються електронні ресурси, різні форми взаємодії викладача і курсантів. Змішане навчання сприяє ефективності і є перспективною формою навчання іноземних мов. Курс іноземної мови професійного спрямування надає важливі навички автономного навчання і сприяє професійному росту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Божович Л.И. Личность. Ее формирование в детском возрасте. - М.: 1968. 464с.
2. «Юридична психологія» Загальні закономірності впливу на зміну психічних станів засуджених до позбавлення волі. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pidruchniki.com/.../zagalni_zakonomirnosti_vp..
3. Андреева Г.М. «Социальная психология» Третье издание М.: Наука, 1994

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.psylib.org.ua/books/andrg01/index.htm>

4. Малінка О. О. Психологічні проблеми мотивації навчально-професійної діяльності студентів в сучасних умовах / О. О. Малінка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.psyh.kiev.ua